SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1088

av Dan Hovskär (KD)

Civilsamhällets roll i arbetslivsintegrering och social inkludering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för idéburna organisationer som erbjuder arbetsträning, arbetslivsintegrering och social inkludering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla samverkan mellan kommuner, Arbetsförmedlingen, Kriminalvården och civilsamhällets organisationer för att skapa fler vägar till arbete och återanpassning till samhället och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter till långsiktiga stödformer för idéburna verksamheter som kombinerar arbetslivsintegrering med miljömässig hållbarhet och återbruk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Civilsamhället gör skillnad – varje dag

I hela Sverige finns ideella organisationer och idéburna verksamheter som skapar gemenskap, motverkar utanförskap och ger människor möjlighet att utvecklas och hitta

tillbaka till en meningsfull vardag. De utgör ett viktigt komplement till samhällets offentliga insatser.

Ett tydligt exempel är civilsamhällets secondhandbutiker. De bidrar till återbruk och en mer cirkulär ekonomi, samtidigt som de erbjuder arbetsträning, praktik och social gemenskap för människor som står långt från arbetsmarknaden. Det kan handla om personer som behöver närma sig arbetslivet efter arbetslöshet, sjukdom eller social utsatthet, men också om personer som lämnar kriminalitet och behöver bygga upp en fungerande vardag.

En väg tillbaka till arbetslivet

Att återvända till arbetslivet efter en längre tids frånvaro kan vara en stor utmaning. För många behövs en stegvis väg tillbaka, där arbetsförmåga, rutiner och självförtroende kan byggas upp i en trygg miljö.

I en secondhandverksamhet kan deltagare få erfarenhet av exempelvis lagerarbete, sortering, kundbemötande, kassaarbete och samarbete. Men insatsen handlar om mer än praktiska arbetsuppgifter. Den ger också möjlighet att känna tillhörighet, ta ansvar och uppleva att man behövs.

För den som lämnar kriminalitet kan en meningsfull sysselsättning, positiva relationer och möjligheten att närma sig egen försörjning vara viktiga delar av återanpassningen. Alla går inte direkt vidare till en anställning, men arbetsträning kan vara ett betydelsefullt steg mot ökad självständighet och minskat utanförskap.

Samhällsnytta kräver rimliga förutsättningar

Att ta emot personer för arbetsträning innebär ett ansvar. Det kräver handledning, introduktion, planering och uppföljning, samtidigt som den ordinarie verksamheten ska fungera. För mindre idéburna organisationer kan det vara svårt att bära dessa kostnader med begränsade ekonomiska och personella resurser.

Det finns därför skäl att se över hur verksamheter som bidrar till arbetslivsintegrering och social inkludering kan få mer långsiktiga och ändamålsenliga förutsättningar. Stödet bör utformas så att det kan täcka relevanta kostnader för handledning och anpassning, utan att skapa onödig administration eller göra verksamheterna beroende av kortvariga projektbidrag.

Det offentliga ska inte överföra sitt ansvar på civilsamhället. Däremot bör samhället bättre ta till vara den kompetens, det engagemang och de praktiska möjligheter som idéburna verksamheter erbjuder.

Bättre samverkan ger fler vägar framåt

Kommuner, socialtjänst, Arbetsförmedlingen och Kriminalvården möter människor med olika behov av stöd för att komma närmare arbetslivet. Civilsamhällets verksamheter kan erbjuda praktiska arbetsuppgifter och sociala sammanhang som kompletterar myndigheternas insatser.

Samverkan behöver bygga på tydliga kontaktvägar, rimliga administrativa krav och överenskommelser om ansvar, handledning och uppföljning. Det ska vara enkelt för en idéburen verksamhet att förstå vilka möjligheter som finns att ta emot deltagare och vilket stöd som kan erbjudas. Arbetsträning får samtidigt inte användas för att ersätta reguljära anställningar eller tränga undan ordinarie arbetstillfällen. Insatserna ska utgå från individens behov och syfta till att stärka möjligheterna till arbete, utbildning och självförsörjning.

Social hållbarhet och återbruk går hand i hand

Secondhandverksamheter visar hur flera samhällsvärden kan skapas samtidigt. Genom insamling, sortering, reparation och försäljning får produkter längre liv och resurser används bättre. Samtidigt kan verksamheterna erbjuda arbetsträning, gemenskap och vägar vidare mot arbetslivet.

Denna kombination av social och miljömässig hållbarhet bör uppmärksammas tydligare när framtida stödformer och samverkansmodeller utvecklas. Idéburna verksamheter som förenar dessa uppgifter bör ges förutsättningar att fortsätta utveckla sitt arbete.

Ett samhälle som vill förebygga utanförskap och skapa fler vägar in i arbetslivet behöver ta vara på civilsamhällets möjligheter. Regeringen bör därför verka för bättre och mer långsiktiga förutsättningar för idéburna organisationer som erbjuder arbetsträning, stärker människors delaktighet och bidrar till ett mer hållbart samhälle.

Dan Hovskär (KD)